

Finanční arbitr

Legerova 1581/69, 110 00 Praha 1 – Nové Město
tel. 257 042 094, e-mail: arbitr@finarbitr.cz
www.financniarbitr.cz

Evidenční číslo: FA/17989/2016
Spisová značka (uvádějte vždy v korespondenci): FA/KI/405/2016

N á l e z

Finanční arbitr příslušný k rozhodování sporů podle § 1 zákona č. 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi, ve znění pozdějších předpisů (dále také „zákon o finančním arbitrovi“), rozhodl v řízení zahájeném dne 4. 4. 2016 podle § 8 zákona o finančním arbitrovi o návrhu ■ (dále jen „Navrhovatel“), proti společnosti Partners Financial Services, a.s., IČO 27699781, se sídlem Türkova 2319/5b, 149 00 Praha 4 – Chodov, zapsané v obchodním rejstříku vedeném Městským soudem v Praze, spisová značka B 12158 (dále jen „Instituce“), vedeném podle § 24 zákona o finančním arbitrovi a zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), o náhradu škody ve výši 635.088 Kč, takto:

Návrh se podle § 15 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi zamítá.

O d ů v o d n ě n í :

1. Předmět řízení před finančním arbitrem a zkoumání podmínek řízení

Navrhovatel se domáhá náhrady škody, kterou mu Instituce jako investiční zprostředkovatel způsobila porušením odborné péče při zprostředkování smlouvy o podmínkách pro koupi a odkup podílových listů, uzavřené mezi Navrhovatelem a investiční společností, když nerespektovala investiční horizont a rizikový profil Navrhovatele při zprostředkování nákupu podílových listů.

Finanční arbitr zjistil, že Navrhovatel uzavřel dne 24. 2. 2011 smlouvu o podmínkách pro koupi a odkup podílových listů č. ■ (později přečíslována na č. ■) se společností ■ (dále jen „Smlouva o koupi a prodeji podílových listů“).

Ze Smlouvy o koupi a prodeji podílových listů finanční arbitr zjistil, že její uzavření zprostředkovala pro Navrhovatele Instituce v postavení investičního zprostředkovatele ve smyslu § 29 odst. 1 zákona č. 256/2004 Sb. o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o podnikání na kapitálovém trhu“).

Instituce v tomto řízení ve vztahu k Navrhovateli vystupuje v postavení investičního zprostředkovatele ve smyslu § 29 odst. 1 zákona o podnikání na kapitálovém trhu, tento předmět podnikání má i zapsaný v obchodním rejstříku. Instituce je tedy způsobilá být

účastníkem řízení před finančním arbitrem podle § 1 odst. 1 písm. h) ve spojení s § 3 odst. 1 písm. h) zákona o finančním arbitrovi.

Finanční arbitr považuje Navrhovatele za spotřebitele podle § 1 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi, protože nezjistil, že Navrhovatel v právních vztazích s Institucí vystupoval jako fyzická osoba, která jedná v rámci své obchodní nebo jiné podnikatelské činnosti, jak definují spotřebitele hmotněprávní předpisy.

Finanční arbitr je tedy příslušný k rozhodování sporu mezi Navrhovatelem a Institucí, neboť se jedná o spor mezi spotřebitelem a investičním zprostředkovatelem při poskytování investičních služeb ve smyslu § 1 odst. 1 písm. h) zákona o finančním arbitrovi, když k rozhodování tohoto sporu je podle ustanovení § 7 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, dána pravomoc českého soudu.

4. Tvrzení Navrhovatele

Navrhovatel tvrdí, že ho v únoru 2011 oslovila Instituce jednající vázaným zástupcem, ■ (dále jen „Vázaný zástupce“) a nabídla mu zhodnocení jeho peněžních prostředků.

Navrhovatel tvrdí, že souhlasil s provedením investice pod podmínkou, že půjde o investici krátkodobou, vysoce likvidní (aby měl peníze v případě potřeby hned k dispozici) a naprosto bezpečnou.

Navrhovatel tvrdí, že mu Vázaný zástupce předložil návrh investice v investičním doporučení („Investiční doporučení pro ■ – únor 2011“), ve kterém Vázaný zástupce nepopsal žádná rizika nabízené investice. Navrhovatel tvrdí, že se opakovaně dotazoval Vázaného zástupce na rizikovost investice a zdůraznil, že: „[c]hci investovat bezpečně, že pokles ceny např. o 10%, by znamenal ztrátu Kč 180 000, což by pro mne bylo nepřijatelné.“ Vázaný zástupce potom Navrhovatele ubezpečil, že je možné pouze drobné kolísání kurzu, ale jedná se o investici krátkodobou, naprosto bezpečnou a bezrizikovou.

Navrhovatel namítá, že mu Vázaný zástupce dne 24. 2. 2011 před podpisem Smlouvy o koupi a prodeji podílových listů nepředložil investiční dotazník ke smlouvě č. ■ ze dne 24. 2. 2011, tj. ke Smlouvě o koupi a prodeji podílových listů (dále je „Investiční dotazník“). Navrhovatel tvrdí, že Vázaný zástupce přiznal při osobním jednání mezi Navrhovatelem a Institucí, že Investiční dotazník vyplnil sám a s Navrhovatelem ho nikdy nekonzultoval. K podpisu na Investičním dotazníku Navrhovatel tvrdí, že „podpis na investičním dotazníku vypadá jako můj, ale jak jsem uváděl, nedokážu posoudit, zda jsem jej podepisoval. Rozhodně vím, že jsem dotazník nevyplňoval, ani vyplněný v souvislosti s přípravou dokumentu neviděl.“

Navrhovatel tvrdí, že během trvání Smlouvy o koupi a prodeji podílových listů postupně zjistil, že hodnota podílových listů ■ a energetiky ■ klesá, a proto v srpnu 2011 kontaktoval Vázaného zástupce s žádostí o řešení situace. Navrhovatel tvrdí, že ho Vázaný zástupce neinformoval o parametrech Smlouvy o koupi a prodeji podílových listů realizované investice ani tehdy, a že mu naopak doporučil v rámci Smlouvy o koupi a prodeji podílových listů investovat další částku ve výši 300.000 Kč, a to do podílových listů ■, ■ (kterou Navrhovatel následně realizoval – pozn. finančního arbitra).

Navrhovatel tvrdí, že v říjnu 2011, kdy se tržní hodnota podílových listů snížila o 260.000 Kč, mu Vázaný zástupce doporučil realizovat ztrátu, což Navrhovatel odmítl.

Navrhovatel tvrdí, že následně podal na jednání Vázaného zástupce u Instituce stížnost a že Instituce stížnost odmítla s tím, že Navrhovatel vyplnil a podepsal Investiční dotazník. Navrhovatel namítá, že Investiční dotazník uvádí investiční horizont šest měsíců až tři roky, který je v rozporu s investičním doporučením a obsahuje jiné nepravdivé údaje. Navrhovatel tvrdí, že kopii Investičního dotazníku Navrhovatel získal od Instituce až v okamžiku, kdy se začal domáhat náhrady škody po Instituci.

Navrhovatel tvrdí, že Instituce uznala částečné pochybení Vázaného zástupce a předložila Navrhovateli návrh dohody o narovnání mezi Navrhovatelem a Institucí, ve kterém se Instituce zavázala vyplatit Navrhovateli částku ve výši 168.700 Kč; Navrhovatel dne 22. 2. 2012 návrh dohody o narovnání přijal (dále jen „Dohoda o narovnání“). Navrhovatel tvrdí, že Dohodu o narovnání přijal, neboť se jednalo o jedinou a konečnou nabídku Instituce a možnost dostat se k peněžním prostředkům, které nutně potřeboval.

Navrhovatel namítá, že návrh Dohody o narovnání podepsal v tísní, když tvrdí, že „[a]bych získal částečnou kompenzaci 168 700 Kč, musel jsem uzavřít dohodu a v ní se zavázat, pod pohrůžkou smluvní pokuty, že budu zachovávat mlčenlivost o dosavadním jednání Partners Financial Services a.s., Praha a licencovaného investičního zprostředkovatele ■ a rovněž mlčenlivost o obsahu dohody. V té době jsem již neměl jinou možnost jak situaci řešit, neboť jsem měl rozjednanou koupi rodinného domu a finanční prostředky jsem měl blokovány ve výše zmíněných investičních fondech.“

Navrhovatel dále namítá, že ho Instituce při podpisu návrhu Dohody o narovnání uvedla v omyl, a tedy ji považuje za neplatnou, protože ho nikdo neinformoval o skutečném charakteru provedených investic (Navrhovatel tvrdí, že investiční horizont provedených investic byl osm let s maximální rizikovostí a nikoliv tří let s určitou kolísavostí kurzu, jak se při podpisu Dohody o narovnání domníval) a možnosti na těchto investicích prodělat. Navrhovatel konečně namítá, že o důsledcích Dohody o narovnání nebyl informován.

Navrhovatel tvrdí, že v dubnu 2014 měla jeho investice do ■ zhruba poloviční hodnotu, a v té době také zjistil, že investiční nástroje, které Vázaný zástupce doporučil Navrhovateli, nedopovídaly požadavkům Navrhovatele ani Investičnímu dotazníku, ale jejich investiční horizont byl minimálně osm let a současně se jednalo o investice s nejvyšším rizikem.

Navrhovatel tvrdí, že se prostřednictvím právního zástupce obrátil dne 24. března 2014 na Instituci s požadavkem náhrady škody a dále na Českou národní banku, aby prošetřila postup Vázaného zástupce při zprostředkování Smlouvy o koupi a prodeji podílových listů. Česká národní banka shledala v postupu Vázaného zástupce porušení povinnosti jednat kvalifikovaně, čestně a spravedlivě a v nejlepším zájmu zákazníka podle § 32 odst. 1 zákona o podnikání na kapitálovém trhu.

Navrhovatel tvrdí, že se situaci snižování tržní hodnoty podílových listů snažil řešit tím, že investoval zapůjčené peněžní prostředky do dalších podílových listů.

Navrhovatel tvrdí, že „Dne 15. 2. 2016 jsem byl nucen přistoupit k prodeji podílových listů, nakoupených na doporučení ■ v počtu 857 904 ks.“

Navrhovatel posuzuje jednání Instituce a Vázaného zástupce jako porušení povinností investičního zprostředkovatele, když z jejich strany docházelo k úmyslnému klamání Navrhovatele, poskytování vědomě nepravdivých informací v investičním doporučení, vyplnění Investičního dotazníku bez vědomí klienta a nejednání v zájmu Navrhovatele.

Navrhovatel považuje Instituci poskytnuté plnění z Dohody o narovnání ve výši 168.700 Kč za nedostatečné.

Navrhovatel vymezuje výši škody jako rozdíl nákupních a prodejních cen Investičních nástrojů, když tvrdí, že mu vznikla ztráta ve výši 803.233 Kč a od této částky odečetl částku 168.700 Kč, která představuje plnění Instituce z Dohody o narovnání. Navrhovatel tvrdí, že mu vznikla „*Přímá finanční ztráta ve výši 635 088 Kč.*“

6. Tvrzení Instituce

Instituce potvrzuje, že dne 16.11.2011 obdržela od Navrhovatele stížnost na jednání Vázaného zástupce Instituce, ve kterém se současně Navrhovatel domáhal náhrady škody, která mu měla vzniknout jednáním Vázaného zástupce jménem Instituce při zprostředkování Smlouvy o koupi a prodeji podílových listů a smlouvy o obstarání koupě a prodeje cenných papírů vydávaných subjekty kolektivního investování č. ■■■ uzavřenou mezi Navrhovatelem a ■■■.

Instituce tvrdí, že přistoupila na ničím nedoložené tvrzení Navrhovatele ohledně nevhodně zvoleného investičního produktu (nákup podílových listů na základě Smlouvy o koupi a prodeji podílových listů – pozn. finančního arbitra) z hlediska Navrhovatelem žádaného investičního horizontu, když Navrhovatel měl požadovat možnost dispozice s peněžními prostředky maximálně v období do jednoho roku od provedení investice a situaci se snažila řešit korektně. Navrhovateli předložila tři varianty řešení stížnosti, a to:

- a) možnost zprostředkování hypotečního úvěru na koupi nemovitosti v horizontu jednoho roku, Instituce by kompenzovala Navrhovateli úroky z poskytnutého hypotečního úvěru a další související náklady (např. náklady na znalecký posudek, poplatky na vedení úvěrového účtu, apod.);
- b) možnost odkoupení podílových listů Navrhovatele pořízených na základě Smlouvy o koupi a prodeji podílových listů Institucí po dohodě s investiční společností (■■■) za aktuální hodnotu;
- c) možnost finanční kompenzace ztráty Navrhovatele z investic do podílových listů realizovaných na základě Smlouvy o koupi a prodeji podílových listů Navrhovateli vyčíslenou ke dni 20. 1. 2012 ve výši 168.700 Kč (K této alternativě Instituce dále doplňuje, že „*Klient ve svém e-mailovém sdělení ze dne 20. 1. 2012 rovněž požadoval uvedení jím vložené investice do původního stavu, resp. požadoval, aby nabídnutá kompenzace korespondovala s realizovanou ztrátou v důsledku poklesu hodnoty investice. Tato alternativa možného řešení byla Klientem akceptována dne 21. 2. 2012.*“

Instituce potvrzuje, že s Navrhovatelem na základě jím zvolené (třetí) alternativy uzavřela Dohodu o narovnání. Instituce odmítá tvrzení Navrhovatele, že Navrhovatel uzavřel Dohodu o narovnání v tísní, ale naopak tvrdí, že ji uzavřel „*[s] plným vědomím jejích důsledků a po předcházejícím detailním osobním i písemném jednání – klient tedy nemůže věrohodně tvrdit, že si v době řešení stížnosti nebyl vědom svého postavení a okolností investice. Jakoukoliv „tíseň“ Klienta při uzavírání dohody o narovnání je nutné odmítnout i proto, že pokud klient skutečně nutně potřeboval investované prostředky, nic mu nebránilo podílové listy zprostředkované investice kompletně odprodat a získat tak spolu s částkou vyplacenou mu společností Partners na základě dohody o narovnání celou částku původní investice.*“

Instituce odmítá tvrzení Navrhovatele, že nebyl Institucí následně v rámci jednání o Dohodě o narovnání s Institucí upozorněn na doporučený investiční horizont podílových listů pořízených na Smlouvě o koupi a prodeji podílových listů. Instituce tvrdí, že Navrhovatele

informovala o potenciálních rizicích, „[p]akliže by k datu vyčíslení výše ztráty a učiněné nabídky kompenzace, nerealizoval odkup podílových listů ze smlouvy č. 6804181824. Riziko případné další ztráty či naopak zisku ze smlouvy č. ■■■ pakliže by klient nerealizoval odkup podílových listů, nesl Klient a musel si být této skutečnosti vědom.“

Instituce považuje Dohodu o narovnání za platně uzavřenou, a dále namítá, že Navrhovatel poskytl plnění v souladu s Dohodou o narovnání. Instituce namítá, že Navrhovatelem tvrzený nárok na náhradu škody považuje za vypořádaný a odkazuje na Dohodu o narovnání uzavřenou mezi Institucí a Navrhovatelem.

Instituce odmítá nést odpovědnost za ztrátu mezi obdobím 22. 2. 2012 a 15. 2. 2016, kterou Navrhovatel utrpěl, když 15. 2. 2016 prodal podílové listy ■■■. Instituce poukazuje na skutečnost, že Navrhovatel poté, co uzavřel s Institucí Dohodu o narovnání, opakovaně nakupoval podílové listy ■■■. Instituce odmítá jakékoliv nařčení z vyhrožování Instituce Navrhovatelovi v komunikaci v roce 2014.

7. Jednání o smíru

Finanční arbitr v souladu s ustanovením § 1 odst. 3 zákona o finančním arbitrovi vyzval účastníky ke smírnému vyřešení sporu. Navrhovatel finančnímu arbitrovi sdělil, že smírné řešení sporu považuje za možné v případě, že Instituce nabídne Navrhovatelovi kompenzaci blízkou se vyčíslené škodě, tj. 635.088 Kč.

Instituce finančnímu arbitrovi sdělila, že nepovažuje smírné vyřešení sporu s Navrhovatelem za možné, neboť považuje nároky tvrzené Navrhovatelem za vypořádané.

8. Právní posouzení

Finanční arbitr podle ustanovení § 12 odst. 1 a 3 zákona o finančním arbitrovi rozhoduje podle svého nejlepšího vědomí a svědomí, nestranně, spravedlivě a bez průtahů a pouze na základě skutečností zjištěných v souladu se zákonem o finančním arbitrovi a zvláštními právními předpisy. Finanční arbitr při svém rozhodování vychází ze skutkového stavu věci a volně hodnotí shromážděné důkazy.

Finanční arbitr vzal z předložených podkladů za prokázané, že dne 24. 2. 2011 uzavřeli Navrhovatel a společnost ■■■ (v důsledku vnitrostátní fúze sloučením společnosti ■■■ jako zanikající společnosti a společnosti ■■■ jako nástupnické společnosti, došlo k zániku společnosti ■■■ a k přechodu jejího jmění na ■■■, která v důsledku fúze změnila svou obchodní firmu na ■■■) Smlouvu o koupi a prodeji podílových listů.

Z dokumentu „Investiční doporučení pro ■■■ – únor 2011“ ze dne 25. 2. 2011 finanční arbitr zjistil, že Vázaný zástupce předložil Navrhovatelovi dokument, ve kterém Navrhovatel doporučil investovat finanční prostředky ve výši 2.600.000 Kč do tří podílových fondů: do podílového fondu ■■■ – investici ve výši 900.000 Kč, do podílového fondu ■■■ – investici ve výši 900.000 Kč, a do podílového fondu ■■■ korporátní dluhopisový fond, ■■■ – investici ve výši 800.000 Kč.

Z výpisu z majetkového účtu Navrhovatele ze dne 17. 2. 2016 finanční arbitr dále zjistil, že Navrhovatel dne 2. 3. 2011 nakoupil podílové listy ■■■ v počtu 666 178 kusů za celkovou cenu 900.000 Kč, dne 4. 3. 2011 nakoupil podílové listy ■■■ v počtu 654 467 kusů za celkovou cenu 900.000 Kč a dne 15. 8. 2011 nakoupil podílové listy ■■■ v počtu 203 437 kusů. Dne 2. 3. 2012 pak Navrhovatel prodal podílové listy ■■■ v počtu 666 178 kusů za celkovou cenu

805.875,53 Kč, dne 18. 6. 2014 nakoupil podílové listy ■ v počtu 794 268 kusů za celkovou cenu 600.000 Kč, dne 20. 3. 2015 nakoupil podílové listy ■ v počtu 806 742 kusů za celkovou cenu 505.000 Kč, dne 31. 12. 2015 nakoupil podílové listy ■ v počtu 864 096 kusů za celkovou cenu 420.000 Kč a dne 15. 2. 2016 prodal podílové listy ■ v počtu 857 904 kusů za celkovou cenu 490.892,67 Kč.

Finanční arbitr vzal za prokázané, že Instituce poskytla Navrhovateli minimálně investiční službu přijímání a předávání pokynů týkajících se investičních nástrojů ve smyslu § 4 odst. 2 písm. a) ve spojení s § 4 odst. 4 zákona o podnikání o kapitálovém trhu.

Finanční arbitr vzal ze shodně přeložených podkladů za prokázané, že dne 22. 2. 2012 Navrhovatel a Instituce uzavřeli Dohodu o narovnání.

Finanční arbitr má za prokázané z podkladu „Pokyn k úhradě“, že Instituce dne 27. 2. 2012 poskytla Navrhovateli plnění ve výši 168.700 Kč.

Dohoda o narovnání obecně patří do kategorie dohod (privátních novací), které ruší závazek tím způsobem, že jej nahrazují závazkem jiným. Předmětem právního posouzení projednávaného sporu proto musí být vzhledem ke skutečnosti, že strany sporu uzavřely Dohodu o narovnání, v první řadě soulad Dohody o narovnání s právem (Navrhovatelem namítá neplatnost Dohody o narovnání), a dále rozsah jejího účinku, tedy zkoumání toho, zda strany sporu vypořádaly spornost vzájemných vztahů z investičního vztahu v rozsahu posuzovaného nároku Navrhovatele. Uplatňovaným nárokem na náhradu škody, resp. porušením povinností Instituce při poskytování investičních služeb, je možné se zabývat až sekundárně, to znamená jen v případě neplatnosti Dohody o narovnání nebo tehdy, pokud by nárok Navrhovatele na náhradu škody nepokrývala Dohoda o narovnání. Finanční arbitr tedy považuje za zásadní posoudit platnost a obsah Dohody o narovnání, neboť platnost, resp. obsah Dohody o narovnání je zásadní při posuzování oprávněnosti tvrzeného nároku Navrhovatele na náhradu škody vůči Instituci z porušení povinností uložených Instituci zákonem o podnikání na kapitálovém trhu.

Dohoda o Narovnání, stejně jako Smlouva o koupi a prodeji podílových listů, byly uzavřeny před nabytím účinnosti zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku. Podle § 3028 odst. 1 uvedeného zákona se tímto zákonem „řídí práva a povinnosti vzniklé ode dne nabytí jeho účinnosti“ přičemž podle odstavce 3 se právní poměry, na které se nevztahuje odstavec druhý (práva osobní, rodinná a věcná), a „vzniklé přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, jakož i práva a povinnosti z nich vzniklé, včetně práv a povinností z porušení smluv uzavřených přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona“ řídí dosavadními právními předpisy, v tomto případě s ohledem na okamžik uzavření Dohody o narovnání a Smlouvy o koupi a prodeji podílových listů, zákonem č. 40/1964 Sb. občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „občanský zákoník“).

8.1 Dohoda o narovnání

Podle § 585 občanského zákoníku platí, že „[d]ohodou o narovnání mohou účastníci upravit práva mezi nimi sporná nebo pochybná. Dohoda, kterou mají být mezi účastníky upravena veškerá práva, netýká se práv, na něž účastník nemohl pomýšlet. Byl-li dosavadní závazek zřízen písemnou formou, musí být dohoda o narovnání uzavřena písemně. Dosavadní závazek je nahrazen závazkem, který vyplývá z narovnání.“

Ze Smlouvy o koupi a prodeji podílových listů finanční arbitr zjistil, že Navrhovatel a Instituce jsou stranami Smlouvy o koupi a prodeji podílových listů a jsou tak oprávněni

z hmotněprávního hlediska disponovat s právy a povinnostmi založenými Smlouvu o koupi podílových listů. Současně, Dohoda o narovnání vzájemně vypořádává sporná práva a povinnosti pramenící výlučně z obsahu práv a povinností sjednaných Smlouvou o koupi a prodeji podílových listů. Stejně tak z žalobního návrhu finanční arbitr zjistil, že nárok Navrhovatele pramení výhradně ze Smlouvy o koupi a prodeji podílových listů.

K námitce Navrhovatele finanční arbitr zkoumal platnost Dohody o narovnání jako předběžnou otázku.

Podle § 34 občanského zákoníku platí, že „[p]rávní úkon je projev vůle směřující zejména ke vzniku, změně nebo zániku těch práv nebo povinností, které právní předpisy s takovým projevem spojují.“ Podle § 37 odst. 1 Občanského zákoníku platí, že „[p]rávní úkon musí být učiněn svobodně a vážně, určitě a srozumitelně; jinak je neplatný.“

Podle článku III. Dohody o narovnání „*Obě smluvní strany shodně prohlašují, že tato dohoda je souhlasným, svobodným a vážným projevem jejich skutečné vůle, že smlouvu neuzavřely v tísní nebo za nápadně nevýhodných podmínek a že s obsahem této smlouvy souhlasí, což potvrzují svými podpisy.*“

Navrhovatel namítá nedostatek vůle být vázán Dohodou o narovnání, protože její svobodnou tvorbu vyloučila tíseň a že Dohodu o narovnání musel vzhledem ke své životní situaci uzavřít, aby získal alespoň částečnou kompenzaci ve výši 168.700 Kč, a dále protože „[v] té době jsem neměl jinou možnost, jak situaci řešit, neboť jsem měl rozjednanou koupi rodinného domu a finanční prostředky jsem měl blokovány ve výše zmíněných investičních fondech.“ *domu a finanční prostředky jsem měl blokovány ve výše zmíněných investičních fondech*“ Navrhovatel proto považuje Dohodu o narovnání za neplatnou.

8.1.1 Neplatnost Dohody o narovnání podle § 37 občanského zákoníku

Jedná-li fyzická osoba v tísní, neprojevuje zcela svobodnou vůli, nejedná však pod vlivem fyzického donucení ani bezprávné výhrůžky, a proto právní úkon není neplatný (rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 8. 2. 2001 sp. zn. 22 Cdo 752/99). Kritériem k rozlišení donucení a tísně je pohnutka k jednání (Donucení předpokládá donucujícího, tedy někoho, kdo vytváří pohnutku jednání donuceného, kterou je důvodná bázeň. Tíseň pak je stav, který nevznikl úmyslným jednáním, jehož účelem bylo někoho přimět k právnímu jednání).

Finanční arbitr z podkladů shromážděných v projednávaném sporu nezjistil, že by Navrhovatel uzavřel Dohodu o narovnání pod vlivem fyzického donucení nebo bezprávné výhrůžky.

Je nutné doplnit, že právně relevantní stav tísně za určitých okolností skutečně může způsobit neplatnost právního jednání, zde však bude potom především rozhodné, jestli takový objektivně existující stav byl jinou osobou vědomě využit. To znamená, právní úkon osoby postižené tísní je využit osobou, které je takový právní úkon adresován a vyžaduje se, aby adresát právního úkonu stíženého tísní o takovém tísní věděl a též ji využil; je-li tomu tak, může být takové jednání neplatné z důvodu rozporu s dobrými mravy podle § 39 občanského zákoníku.

Právní následkem právního jednání učiněného v tísní tedy není neplatnost právního jednání. Ustanovení § 49 občanského zákoníku však s tísní spojuje jiný právní následek: „[ú]častník, který uzavřel smlouvu v tísní za nápadně nevýhodných podmínek, má právo od smlouvy odstoupit.“

Finanční arbitr z předložených podkladů nezjistil, že by takové právo Navrhovatel vůči Instituci ke dni zahájení řízení vůbec uplatnil.

Finanční arbitr přesto v zájmu odstranění pochybností a v souladu se zásadou vedení stran ke smírnému řešení sporu přistoupí k věcnému objasnění uplatnění tohoto práva.

8.1.2 *Tíseň Navrhovatele při uzavření Dohody o narovnání*

Občanský zákoník samotný pojem tísně nedefinuje, obsah pojmu tísně však vyložil Nejvyšší soud České republiky v usnesení ze dne 11. 12. 2013 sp. zn. 28 Cdo 2645/2013, když konstatoval, že „*[t]ísni se rozumí objektivní hospodářský nebo sociální, někdy i psychický stav (např. rozrušení, obavy o blízkou osobu apod.), jenž takovým způsobem a s takovou závažností doléhá na osobu uzavírající smlouvu, že ji omezuje ve svobodě rozhodování natolik, že učiní právní úkon, jenž by jinak neučinila.*“ Shodně pojem tísně vykládá i komentář občanského zákoníku (ŠVESTKA, Jiří, et. al. Komentář k Občanskému zákoníku I, 2. vydání, Praha, Nakladatelství C. H. Beck, 2009, 431 s.) a současně doplňuje „*[t]íseň je reálně existující objektivní stav, který se stal u jednajícího důvodem k jeho nesvobodnému projevu vůle. Pro stav tísně není právně rozhodné, jak vznikl (zda událostí, působením třetí osoby či druhého smluvního subjektu, resp. i počínáním samotné osoby postižené tísní.)*“

Tíseň pak musí být podle citovaného usnesení a komentáře stav objektivní, tedy takový, jehož existence je rozpoznatelná nejen osobou tíseň namítající, ale i osobami tento stav nezávisle pozorující nebo hodnotící; jinými slovy jde o stav, který neexistuje jen v myšlenkových pochodech individuální, tíseň namítající, osoby. Právně relevantně může stav tísně potvrdit jen pluralita pozorovacích subjektů.

Finanční arbitr nepovažuje Navrhovatelem popisovaný skutkový stav (rozjednanou koupi rodinného domu) za stav objektivně způsobilý vyvolat stav tísně v právním smyslu. Koupě nemovitosti bezesporu může být z mnoha ohledů náročná životní událost, přesto však, za předpokladu že je pochopitelně rovněž založena na svobodné vůli ke koupi, není z kategorie rozhodnutí způsobilých vyvolat kvalifikované a závažné ohrožení majetkové či snad fyzické existence jednajícího; ekonomicky se jedná o proměnu volných (a případně zapůjčených) finančních zdrojů za budoucí rozšíření majetku. Jistě pak může jít o stav způsobilý vyvolat až intenzivní obavy o zvládnutí finanční stránky koupě nemovitosti, stále však jde o jednání v plné svobodě jednajícího – rozhodnutí o koupi nemovitosti lze v případě nedostatku peněžních prostředků odložit, zrušit či modifikovat (ač to může být fakticky nepříjemné nebo i finančně ztrátové). Svobodné rozhodnutí o nabytí majetku nemůže působit jako faktor aktivizující stav tísně u v majetkové sféře jednotlivce (Navrhovatele) propojeného právního jednání (Dohody o narovnání).

V této souvislosti není pravdivé tvrzení Navrhovatele, že měl „*finanční prostředky blokovány ve výše zmíněných investičních fondech*“, protože odkup podílových listů mohl kdykoliv realizovat a získat tak peněžní prostředky na koupi rodinného domu. Takovým postupem by ostatně získal větší částku, než činilo narovnání z Dohody o narovnání.

Druhým pojmovým znakem hypotézy normy zakládající právo na odstoupení od smlouvy podle § 49 občanského zákoníku je okolnost uzavření smlouvy za nápadně nevýhodných podmínek.

Finanční arbitr ze shromážděných podkladů zjistil, že Instituce Dohodou o narovnání přistoupila na požadavek dorovnat stav investice do původního stavu ke dni provedení investice (tj. nákupních obchodů), což učinila tak, že stav (hodnotu) investice provedené na základě Smlouvy o koupi a prodeji podílových listů v hodnotě vyčíslené ke dni 20. 1. 2012

doplnila o, stranami sporu vyjednanou, částku ve výši 168.000 Kč, která byla plněním Instituce podle Dohody o narovnání (Finanční arbitr podrobně nezkoumal, zda stranami vyjednaná „dorovnávací částka“ skutečně dosáhla původní hodnoty všech provedených obchodů, protože o tom není sporu a není to ani pro účely posouzení okolností uzavření Dohody o narovnání za „nápadně nevýhodných podmínek“ nutné).

Ke dni 20. 1. 2012 by se tak Navrhovatel při realizaci odkupu všech podílových listů dostal do neutrální pozice svých investic ze Smlouvy o koupi a prodeji podílových listů – Navrhovatel tak přesto neučinil, a překvapivě držel podílové listy podílového fondu ■ minimálně do dne 15. 2. 2016 (kdy prodal 857.904 kusů podílového fondu ■ a ke dni 17. 2. 2016 Navrhovatel stále vlastnil 2.465.106 kusů těchto podílových listů), kdy podal pokyn k prodeji a následně realizoval podstatnou ztrátu, kterou se domáhá nahradit po Instituci.

Z hlediska posuzované Dohody o narovnání je zásadní, zda stav k 20. 1. 2012 (který je výchozím datem pro konstrukci narovnání stran), ke kterému strany zakotvily stav vzájemně narovnávaných sporných práv, a povinností nenavozoval situaci nápadně nevýhodných podmínek pro Navrhovatele. K tomuto závěru však vzhledem k výše uvedenému není možné dojít, naopak je možné bez bližšího zkoumání konstatovat, že Instituce ke dni uzavření Dohody o narovnání vyhověla požadavku Navrhovatele a odstranila spornost vzájemných práv a povinností v jeho prospěch.

Navrhovatel, v rozporu s popisovanou akutní finanční tísni, nejen že všechny podílové listy neprodal za účelem získání peněžních prostředků na koupi nemovitosti, ale naopak pokračoval v držení podílových listů podílového fondu ■, nakoupených před uzavřením Dohody o narovnání a dokonce další podílové listy tohoto fondu nakoupil (dne 18. 6. 2014 nakoupil podílové listy ■ v počtu 794 268 kusů za celkovou cenu 600.000 Kč, dne 20. 3. 2015 nakoupil podílové listy ■ v počtu 806 742 kusů za celkovou cenu 505.000 Kč, dne 31. 12. 2015 nakoupil podílové listy ■ v počtu 864 096 kusů za celkovou cenu 420.000 Kč).

Navrhovatel tak uplatňuje nárok na náhradu škody z důvodu nevhodně doporučené investice, ohledně které s Institucí uzavřel Dohodu a narovnání (a byl tak fakticky odškodněn), v situaci, kdy se vlastním investičním rozhodnutím rozhodl tuto podle tvrzení Navrhovatele špatnou investici nadále držet (a nerealizovat tak obnovení hodnoty neutrálního, původního stavu ke dni počáteční investice provedené na základě Smlouvy o koupi a prodeji podílových listů) a podpořit ji dalšími špatnými investicemi.

Finanční arbitr v této souvislosti uzavírá, že právní posouzení skutkových okolností Dohody o narovnání je nutné vázat výhradně ke stavu daného nejpozději ke dni jejího uzavření, nikoli dovozovat její neplatnost ze skutečností, které v rozporu s jejím obsahem a jejím smyslem nastaly o roky později.

Finanční arbitr v projednávaném sporu nezjistil, že by Navrhovatel návrh Dohody o narovnání podepsal v tísni a za nápadně nevýhodných podmínek.

8.1.3 Omyl při uzavření Dohody o narovnání

Podle § 49a občanského zákoníku je „[p]rávní úkon je neplatný, jestliže jej jednající osoba učinila v omylu, vycházejícím ze skutečnosti, jež je pro jeho uskutečnění rozhodující, a osoba, které byl právní úkon určen tento omyl vyvolala nebo o něm musela vědět. Právní úkon je rovněž neplatný, jestliže omyl byl touto osobou vyvolán úmyslně. Omyl v pohnutce právní úkon neplatným nečiní.“

Tzv. vnitřní omyl (omyl ve vůli), tj. situace, kdy jednající měl nesprávnou, resp. nedostatečnou představu o právních účincích právního úkonu (jednání), zakládá důvod k relativní neplatnosti daného právního úkonu ve smyslu § 49a občanského zákoníku, tehdy, je-li významný a osoba, jež takový omyl vyvolala, o něm věděla, nebo vědět musela (na základě logické, zkušenostní, či jiné úvahy). Významný je omyl podle teorie v těchto případech: týká-li se právního důvodu (vůle jednajícího byla obrácena k jinému úkonu); předmětu; osoby; jiné skutečnosti, která byla pro učinění právního úkonu podle projevené vůle subjektu rozhodující (např. omyl vyvolaný nepravdivým ujištěním kupujícího o jeho solventnosti poskytnout smluvní plnění).

Stávající soudní praxe vychází z toho, že úspěch určité osoby dovolat se v konkrétním případě neplatnosti právního úkonu pro rozhodující omyl ovšem předpokládá, že tato osoba předtím využila možnost ověřit si sama skutečnosti rozhodné pro učinění právního úkonu, resp. že využije možnost se omylu tohoto druhu vyhnout; nemohla-li osoba při vyvinutí obvyklé pozornosti (opatrnosti), kterou lze na ní vzhledem ke všem okolnostem případu jako na průměrném člověku (průměrném spotřebiteli) požadovat, poznat skutečný stav věci, šlo by o tzv. omluvitelný omyl. Omyl zakládá relativní neplatnost, a proto je nutné se jej dovolat.

Pokud jde o Navrhovatelem namítaný omyl při uzavření Dohody o narovnání, tedy že „*Dohodu o narovnání se mnou sepisovala společnost za situace, kdy z listin, které mi předložila, vyplývalo, že se jedná o investice na maximálně 3 roky s možností kolísání kurzu. Ani za této situace mi nikdo neřekl, že bylo investováno do fondů na minimálně 8 let s maximální rizikovostí. Dohodu o narovnání jsem tedy podepisoval v době, kdy jsem nutně potřeboval získat, alespoň část investovaných finančních prostředků na koupi domu. S tím, jaké důsledky má dohoda o narovnání mne nikdo neseznámil. Mám za to, že jsem byl společností uveden v omyl i při podpisu této smlouvy, neboť mi nikdo neřekl, jaký je skutečný charakter investic a jak mohu na investicích v budoucnu dále prodělat.*“, finanční arbitr neshledal námitku jako důvodnou, neboť Navrhovatel nijak neprokázal, že ho Instituce uvedla v omyl. I v případě, že by Navrhovatel prokázal, že ho Instituce v omyl uvedla, finanční arbitr konstatuje, že by se nejednalo o omyl významný ani omluvitelný.

Finanční arbitr z emailu Navrhovatele adresovaný Instituci ze dne 21. 2. 2012 a email Navrhovatele adresovaný Instituci ze dne 20. 1. 2012 zjistil, že Navrhovatel aktivně vyjednával s Institucí o finančním odškodnění za provedení investice na základě Smlouvy o koupi a prodeji podílových listů a že dne 18. 1. 2012 mezi stranami sporu k tomuto uskutečnila osobní schůzka. Navrhovatel si tak byl vědom předmětu, kterého se Dohoda o narovnání týká, právního důvodu (finanční odškodnění jako náhrada škody), její povahy (úplné vypořádání vzájemných závazků vyplývá z textu Dohody o narovnání) osoby se kterou jedná, i rozsahu finančního odškodnění a jeho účelu (vedení finanční situace Navrhovatele do původního stavu). Významným omylem nemůže být jakákoliv tvrzená neznalost týkající se detailů předmětu právního jednání (investiční horizont jedné z provedených investic na základě Smlouvy o koupi a prodeji podílových listů).

Omyl Navrhovatele nemůže být ani omluvitelný, neboť pokud neznal důsledky právního jednání spočívajícího v dohodě o narovnání, měl si potřebné znalosti o důsledcích takového právního jednání opatřit. Navrhovatel však potřebné úsilí k poznání skutečného stavu věci, které je v právním styku po průměrném člověku (průměrném spotřebiteli) nutné vyžadovat, nevyvinul. Instituce neměla povinnost Navrhovatele seznámit s právními následky uzavření Dohody o narovnání.

8.1.4 Právní následky Dohody o narovnání

Finanční arbitr má z předložených podkladů za prokázané, že mezi Navrhovatelem a Institucí před uzavřením Dohody o narovnání existoval spor o vzájemných právech a povinnostech. Podstatou sporu bylo, zda Instituce, jednající prostřednictvím Vázaného zástupce, způsobila Navrhovateli škodu tím, že porušila odbornou péči ve smyslu § 32 odst. 1 a odst. 3 zákona o podnikání na kapitálovém trhu při poskytnutí investiční služby podle § 4 odst. 2 písm. e) zákona o podnikání na kapitálovém trhu.

Finanční arbitr ze shodného tvrzení stran zjistil, že Navrhovatel a Instituce uskutečnili osobní setkání dne 6. 1. 2012 a 18. 1. 2012 k řešení situace vzniklé z Navrhovatelem tvrzeného porušení povinností při poskytování investičních služeb. Instituce dne 25. 1. 2012 uznala částečně své pochybení a předložila Navrhovateli návrh Dohody o narovnání. Navrhovatel a Instituce v Dohodě o narovnání nespécifikovali, jaké povinnosti měla Instituce porušit, ani nevymezili rozsah a intenzitu porušení povinností. Z projevu vůle zachyceného v Dohodě o narovnání jednoznačně vyplývá, že účelem, který Navrhovatel a Instituce sledovali, bylo odstranění spornosti vzájemných práv a povinností.

Finanční arbitr z článku I. Dohody o narovnání zjistil, že Navrhovatel a Instituce definovali spor mezi sebou takto: „(1) Klient uplatnil na základě stížnosti ze dne 16. 11. 2011 adresované Partners nárok na náhradu škody plynoucí z poklesu hodnoty podílových listů zprostředkovaných společností Partners. Základem pro vznesení požadavku bylo tvrzené pochybení jednoho z mandatářů (poradců) společnosti Partners související se zprostředkováním investičních smluv ■ (■) č. sml. ■ a ■ č. sml. ■. (2) Společnost Partners provedla na základě stížnosti podle předchozího odstavce šetření za účelem ověření oprávněnosti vzneseného nároku. Na základě výše uvedeného šetření bylo rozhodnuto o paušální kompenzaci za zprostředkování investiční smlouvy ■ (■) č. sml. ■ ve výši 168.700,- Kč.“

Podle článku II. Dohody o narovnání se Navrhovatel a Instituce dohodly na úpravě vzájemných práv, když: „(1) Na základě skutečností uvedených v čl. I. se společnost Partners zavazuje uhradit klientovi částku ve výši 168.700,- Kč převodem na účet klienta uvedený v záhlaví této dohody nebo na jiný účet klienta sdělený jím Partners písemnou formou v den podpisu dohody. (2) Smluvní strany se zároveň dohodly, že částka ve výši 168.700,- Kč zaplacená společností Partners je paušalizovanou náhradou škody vzniklé v souvislosti s jednáním popsáním ve stížnosti uvedené v čl. I odst. 1. (3) Smluvní strany výslovně prohlašují, že po uhrazení částky ve výši 168.700,- Kč budou nároky klienta ze smlouvy č. ■ uvedené v čl. I úplně vypořádány, přičemž smluvní strany jsou tak mezi sebou zcela vyrovnány a nemají již vůči sobě žádné jiné nároky související s jednáním popsáním ve stížnosti uvedené v čl. I odst. 1. Touto dohodou o narovnání jsou upraveny všechny vzájemné závazky smluvních stran majetkové povahy, plynoucí ze zprostředkování investiční smlouvy ■ (■) č. sml. ■.“

Podle § 585 odst. 3 občanského zákoníku je „[d]osavadní závazek nahrazen závazkem, který vyplývá z narovnání.“

Podle usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 27. 8. 2013, sp. zn. 33 Cdo 278/2012: „[n]arovnání (transactio) je dohoda účastníků závazkového právního vztahu, kterou účastníci odstraňují spornost nebo pochybnost vzájemných práv a povinností tím, že je ruší a nahrazují je novými. Dosavadní závazek tak zaniká a je nahrazen závazkem novým, který vyplývá z narovnání. Narovnáním mohou být upravena mezi účastníky jakákoliv sporná práva, kterými mohou disponovat. Spornosti práv ve smyslu ustanovení § 585 obč. zák. se

nemíní soudní spory, nýbrž rozdílný názor účastníků na otázku existence, platnosti závazku, jeho kauzy či obsahu (co, popř. v jakém rozsahu, má být plněno, kdy apod.)

Stačí, že jedné ze stran se určité právo, které je součástí jejich vzájemného právního vztahu, jeví sporným bez ohledu na to, zda spor objektivně existuje. Může jít o pochybnost subjektivní povahy, jejíž příčinou může být i omyl. Pochybnosti se mohou týkat otázek skutkových i právních. Podmínkou platnosti dohody o narovnání přitom není existence původního (narovnávaného) právního vztahu mezi účastníky této dohody. Dohoda o narovnání je samostatným zavazovacím důvodem - právním důvodem vzniku závazku. Po uzavření dohody o narovnání se již věřitel nemůže domáhat plnění z původního závazku, nýbrž jen plnění z nového závazku založeného dohodou o narovnání.“).

Dohoda o narovnání je samostatným právním důvodem vzniku závazku a jejím uzavřením současně zaniká původní závazek v ní označený. Navrhovatel ani Instituce se tak po uzavření Dohody o narovnání nemohou dovolávat plnění ze Smlouvy o koupi a prodeji podílových listů, ale pouze plnění z Dohody o narovnání.

Finanční arbitr zjistil z Dohody o narovnání, že Navrhovatel a Instituce mezi sebou sjednali závazek, v němž se Instituce zavazuje zaplatit Navrhovateli částku ve výši 168.700 Kč, a současně obě smluvní strany shodně prohlásily, že splněním závazku podle předchozí věty nemají vůči sobě už jiných závazků. Vznikem nového závazku z Dohody o narovnání současně zanikly v souladu s ustanovením § 585 odst. 3 občanského zákoníku všechny závazky mezi Navrhovatelem a Institucí ze zprostředkování Smlouvy o koupi a prodeji podílových listů.

Podle shodných tvrzení obou účastníků řízení i předložených důkazů Instituce Navrhovateli plnění poskytla, čímž fakticky vypořádala veškeré existující závazky mezi smluvními stranami.

Finanční arbitr blíže nezkoumal podmínky odpovědnosti Instituce za škodu, protože, i kdyby Instituce způsobila Navrhovateli škodu při zprostředkování Smlouvy o koupi a prodeji podílových listů, případné náhrady škody se mohl Navrhovatel domáhat nejdéle do okamžiku uzavření Dohody o narovnání. Finanční arbitr proto návrh v plném rozsahu zamítá.

9. K výroku nálezu

Finanční arbitr zjistil, že Navrhovatel a Instituce uzavřením Dohody o narovnání nahradili sporná práva a povinnosti vyplývající ze zprostředkování Smlouvy o koupi a prodeji podílových listů a zcela vypořádali všechny vzájemné závazky vyplývající ze zprostředkování Smlouvy o koupi a prodeji podílových listů. Finanční arbitr nezjistil, že by Dohoda o narovnání byla neplatná, ani že Navrhovatel uzavřel Dohodu o narovnání v tísní a za nápadně nevýhodných podmínek nebo v kvalifikovaném a omluvitelném omylu.

Na základě všech výše uvedených skutečností rozhodl finanční arbitr tak, jak je uvedeno ve výroku tohoto nálezu.

P o u č e n í :

Proti tomuto nálezu lze podle § 16 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi do 15 dnů od jeho doručení podat písemně odůvodněné námitky k finančnímu arbitrovi. Práva podat námitky se lze vzdát. Včas podané námitky mají odkladný účinek.

Podle § 17 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi, nález, který již nelze napadnout námitkami, je v právní moci.

V Praze dne 27. 9. 2016

otisk úředního razítka

Mgr. Monika Nedelková
finanční arbitr